

ZADRUŽNI VESTNIK

GLASILO
Z V E Z E
SLOVENSKIH
Z A D R U G
V L J U B L J A N I
R. Z. Z. O. Z.

Številka

10

Leto III.

Ljubljana, 15. oktobra 1932.

Vsebina 10. številke:

1. Tipi zadrug.
2. Zadržno zavarovanje živine.
3. Opominjevalna tožba.
4. K' letošnjemu mednarodnemu prazniku varčevanja.
5. Pošljite računske zaključke.
6. Zakon o zaščiti kmeta.
7. † Ivan Hvastja.
8. Kmetijsko zadrugištvo v Bulgariji.
9. Za vzgled.
10. Obrtniško gospodarsko zadrugištvo.
11. Vabilo na redni občni zbor.

ZADRUŽNI VESTNIK izhaja sredi vsakega meseca ter stane na leto Din 25.—; za pol leta Din 12.50.

UREDNIŠTVO in UPRAVNIŠTVO je v pisarni Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani, Pražakova ulica št. 11.

.....

Ponatisi so dovoljeni samo če se navede vir.

.....

Urejuje **Fran Trček**, ravnatelj Zveze slovenskih zadrug.

Izdaja Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani (odgovarja Fran Trček)
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Franc Štrukelj)

ZADRUŽNI VESTNIK

GLASILO ZVEZE SLOVENSКИH ZADRUG V LJUBLJANI

LETO III.

V Ljubljani, 15. oktobra 1932.

ŠTEV. 10

Tipi zadrug.

O tem predmetu je spomladi predaval na zagrebškem »Ljudskem vseučilišču« g. prof. dr. Milan Ivšič. Objavljamo izvleček iz tega zanimivega predavanja.

Zakaj dobiva zadružni pokret vedno več prištaşev, kljub mnogim neuspehom, katere je pokazal v praksi? Zato ker je bistvo zadružne ideje zelo zadovoljivo in sposobno za realiziranje, čeprav mogoče ne predstavlja leka za vse socialne bolezni današnje družabne ureditve, kot si to zamišljajo najbolj optimistični zadružni ideologi. V težnji za socialnim izravnanjem so zadružni ekonomi uvideli način, kako evolucionarnim potom združiti in sporazumeti delo s kapitalom — spontano pretvarjajoč kapitalistično proizvodnjo v zadružno. Uspehi britanskih Wholesale, rezultat altruistične in socialne zavesti rošdalskih pionirjev, razmah proizvodnih zadrug na Danskem ter kreditnih v vseh delih sveta, predvsem med kmetovalci, dokazujejo, da se ta most med delom in kapitalom že gradi.

Zadružna ideja ni nič novega. Srečamo jo že pri Platonu in kasneje v delih cerkvenih očetov in utopistov. Srednjeveški cehi in stare slovanske zadruge so se posluževale mnogih smernic, ki so značilne za to idejo. Toda poseben tip zadruge v današnjem smislu je nastal šele začetkom 19. stoletja. Razvile so se tri znane vrste zadrugarstva: konzumno na Angleškem z Robertom Owenom kot inicijatorjem in revno prodajalnico rošdalskih pionirjev kot matico. Skoro istočasno so se ustanovljale na Francoskem produktivne zadruge na temelju ideologije Fouriera, Busheza in Blanca. Nekoliko kasneje se pričnejo pojavljati v Nemčiji kreditne zadruge kot delo Šulce-Delića, predvsem pa Rajffeisena. V drugi polovici preteklega stoletja so te nove tvorbe pokazale svojo praktično vrednost. Dočim so produktivne zadruge

doživele manj uspeha, vsled pomanjkanja sposobnega vodstva in nezadostnega kapitala, so se konzumne zadruge med industrijskim delavstvom in kreditne zadruge med kmeti zelo lepo uveljavile.

Najodličnejši ideolog konzumnega zadrugarstva Charles Gide (Šarl Žid) trdi, da je cilj konzumnega zadrugarstva izločenje posrednikov in konfliktov med producentom in konzumentom. Proizvodnja se mora ravnati po potrošnji in organizacija konzumenta mora igrati vodilno vlogo v novem ekonomskem režimu. Preustrojiti se mora sedanji gospodarski red, v katerem ima produkcija glavno besedo, brez ozira na realne potrebe konzumenta in na njegovo kupno moč, kar povzroča nevarne gospodarske krize. Interesi konzumenta so socialnega in univerzalnega značaja — vsak državljan je konzument — zato je opravičeno, da pripada nadvlada njemu in da stavi celotno proizvodnjo pod svojo kontrolo.

Vsaka produktivna zadruga postane razredna, dočim je konzumna zadruga daleč od razredne borbe. Konzumna zadruga je vzgojevalna organizacija, njen cilj je socialen in ona predstavlja po Gidu ekonomski tip bodočnosti.

Med neuklonljiva ekonomska zla spada draginja življenja in nesorazmernost v cenah. Gide prišteva pomanjkanje zveze med producentom in konzumentom med najjačje razloge draginje. Parasiti črpajo vso svojo moč na škodo konzumenta in vsega srednjega razreda. Specializacija in koncentracija znižuje cene v produkciji. Državna finančna politika favorizira producente z zaščitnimi carinami in fiskalnimi obremenitvami na najpotrebnejše predmete in tako dviga cene.

Konzumno zadrugarstvo nehotе ruši kapitalistični režim z organizacijo zadružne proizvodnje. Konzumna zadruga gre od spodaj navzgor, od prodaje najobičajnejših življenjskih potrebščin ter končuje pri najbolj dovršeni produkciji. Konzumna zadruga trajno čuva svoj zadružni karakter in ne prihaja v skušnjava, da bi se pretvorila v kapitalistično podjetje, ker je participiranje na dobičku regulirano na podlagi potrošnje in ne na podlagi poslovnih deležev.

Zadruga ne zametuje pojma čistega dobička, ampak spaja na najidealnejši način individualni cilj s socialnim ciljem.

Svobodna konkurenca je veljala v dobi liberalizma za univerzalni lek vsega socialnega zla, toda se je izprevrгла v borbo jačjih proti slabim in izkazala tako na ekonomskem, kakor tudi na socialnem in političnem področju same negativne posledice. V ekonomski racionalizaciji se zahteva tudi pri kapitalistih samih nova, času primernejša ekonomska smer. Zadrugarstvo je samo reakcija na svobodno konkurenco. Ono zahteva na mesto oligarhije producentov solidarnost vseh.

Glede končnih ciljev se zadržni ideologi ne strinjajo. Minimalisti vidijo v zadrugarstvu edinole sredstvo za ekonomsko povzdigo šibkih, oni niti ne sanjajo o spremembi sedanjega ekonomskega sistema potom zadrugarstva. Veliko važnejši od teh ožjih motivov so cilji zadrugarstva po ideologiji maksimalistov, ki se razlikujejo od socialistov samo po metodi dela.

Po njihovem je naloga zadrugarstva, da zamenja evolucionarnim potom, brez marksistične razredne borbe sedanji sistem salariata — meznega delavca in da ustvari v celoti ideje socialistov. V združnem gospodarskem sistemu zamenja duh solidarizma, ki bo postal spontana emanacija vsakega človeka, današnji duh egoizma.

Vzgojna misija zadrugarstva je najvažnejše. Ne apelira na državno intervencijo, ampak na individualno zavest. Država ni idol. Glavno je vzgoja posameznika. Združna ideja je v prvi vrsti etična; ne borba, ampak solidarnost vseh razredov, koordinacija dela in sile, ravnotežje osebne ambicije in družabne zavesti. Cilj je na novo prerojena družba, demokratsko stanovska organizirana, mesto lažne demokracije in neplodnega parlamentarizma.

Zadrugarstvo računa s človeško dušo, dočim ni videl liberalizem v človeku drugega kot mehaničen ekonomski stroj (*homo economicus*). Pri zadrugarstvu sta vidni dve etapi: bližnji cilj je ekonomski, daljni je altruistični (človekoljubni). Uspeh zadrugarstva zavisi od mentalitete posameznega naroda ter ni še nikjer uspelo, ako je bilo vsiljeno od zgoraj. Ono mora vzkliči spontano ali pa se mora ljudstvo zanj pripraviti. Šabloniziranje je pokazalo v vseh deželah neuspeh.

Največ zavesti in obenem največ kapitala zahteva produktivno zadrugarstvo ter redko uspe ob članstvu samih

delavcev. Tam kjer so člani sami že mali producenti, z izoblikovano zavestjo producenta in z majhnim kapitalom, morejo prosperirati produkcijske zadrugе. Zato je posebno pri nas potrebno, da se napravi pazljiva izbira najboljših po vzgoji in zavesti, preden se sploh more pomisliti na uspeh produktivne zadrugе. Konzumne zadrugе zahtevajo že manj zavesti in manj kapitala od svojih članov. Kreditne pa še manj, zaradi česar so te pri nas najštevilnejše.

Najslabši sistem zadrugarstva na splošno je oni, ki hoče spojiti v eno kreditni, konzumni in produktivni tip zdruę. Mi nismo dorasli niti za sam kreditni tip, kaj pa še le za integracijo (zdruęitev) vseh tipov.

Kot smernice zadrugarstva se mora poudariti sledeče: Principijelno se mora izvesti popolna specializacija, ne pa zdruęitev. Druga stopnja je zadrųna zavest in zadrųni kapital, ki sta pri vsaki vrsti zadrug različna. Enako je tudi strokovno vodstvo zadrug povsem različno. Pri nas je težko najti sposobnega vodjo za gotovo specialno vrsto zadrug in skoro nemogoče za splošen (zdruęen) tip zadrugе.

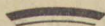
Specializacija ne izključuje sodelovanja posameznih zadrųnih tipov med seboj. Saj produktivna zadruga ravno najlepše uspeva, če je v zvezi s konzumno. Obe pa potrebuje ta pomoči kreditne zadrugе. Integrirana zadruga pri nas zato težko uspeva, ker vsi zadrugarji prevzamejo vse obveznosti za vse posle zadrugе, katerih pa oni ne morejo kontrolirati niti ne morejo najti za vodstvo sposobnega strokovnega vodje.

Procvitanje zadrug zahteva čim večjo splošno izobrazbo vseh članov, kakor tudi sposobne, šolane poslovodje. Ti svrhi služijo zadrųne šole in tečaji. Seveda pogrešeno bi bilo v njih vzgajati zadrųne univerzaliste. Potreba je, da se v posebnih tečajih vzgoji poslovodje specialiste.

Zdravo zadrugarstvo temelji na prostovoljnem ustanavljanju po resnični potrebi in pa po stopnji zadrųne zavesti. Prisilni princip je izjemoma dovoljen samo pri onih zadrugah, ki izrecno služijo splošnim interesom, kot n. pr. vodne zadrugе za osuševanje in zaščito pred poplavami. Zato je bila neposrečena misel ustanavljati zadrugе za poljedelski kredit na podlagi neprostovoljnega, napol javnega značaja.

Mi vsi moramo ustvarjati povoljno oduševljenje za razvoj zadrųne ideje, v prvi vrsti so pa poklicane šole

od najnižje do najvišje in tudi zakonodaja ne sme zadrugarstva ovirati in favorizirati kapitalizma. Zadrugarstvo se ne sme zadovoljiti niti s programom minimalistov niti se ne sme opijaniti z idejami maksimalistov. Tudi tukaj je srednja pot najboljša. Na zadržno podlago naj se postavijo vsa ona podjetja, katere ne more posameznik realizirati. Ves poljedelski kredit, predvsem hipotekarni in amortizacijski je potreba provesti na zadržni podlagi. Ekonomsko življenje prinaša dan za dnevom tolike potrebe, katerim more zadostiti edino zavedno zadrugarstvo.

Zadržno zavarovanje živine.

V današnjih težkih časih, ko našemu malemu kmetu njegovo posestvo ne nudi več dovolj dohodkov za prehrano in kritje raznih obveznosti (za plačilo davka, dolga, obresti itd.), je vsaka večja zguba ali nesreča v gospodarstvu že pogubonosa. Če na primer pogine živinče, morda celo edino, je gospodarstvo v temeljih omajano, ker nima potrebnih denarnih rezerv za nabavo drugega. Da se kmet zavaruje pred tako nevarnostjo, je treba, da si pomaga sam in sicer na ta način, da se vsi živinorejci gotovega okoliša združijo v svrho vzajemne pomoči v slučaju nesreč pri živini. Kakor so pokazale izkušnje v drugih državah (v Nemčiji, Danski) in tudi že pri nas je za tako združitev najprikladnejša zadržna oblika.

Pri nas imamo že dve zadrugi za zavarovanje živine, ki že več let prav uspešno delujeta. Poleg teh pa obstoja še več zavarovalnih društev, posebno na Gorenjskem, ki vzajemno zavarujejo živino samo v času skupne paše na planinah. V zadnjem času se ta misel zelo živahno propagira na Hrvaškem, kjer je že ustanovljena tudi Zveza živinskih zavarovalnih zadrug v Zagrebu.

Namen take zadruge je medsebojna pomoč članov v slučaju nesreče pri živini. Vsak član, ki utрпи škodo vsled nesreče ali pogina živine, ima pravico do povračila nastale škode, katero mu zadruža izplača do 75% ali tudi 90% vrednosti zavarovanega živinčeta, kakor pač člani sami določijo

na občnem zboru, oziroma v pravilih. Za pokritje škode vplačujejo člani prispevke in sicer sorazmerno po vrednosti živine, ki so jo prijavili zadrugi v zavarovanje. Radi lažjega razumevanja navedemo primer:

Člani so prijavili v zavarovanje 100 glav živine, ki je bila ocenjena po zadružni komisiji na 100.000 Din. Med letom je poginilo 5 glav živine v vrednosti 5.000 Din. Če je zadruga dolžna povrniti samo 75% nastale škode, bi morala plačati oškodovancu 3.750 Din. v gotovini. Omeniti je treba, da je dolžnost zadruge tudi skrbeti za vnovčenje mesa, v kolikor je užitno in kože. Ta morebitni skupiček, ki se izroči oškodovancu, se pa odšteje od odškodnine, katero ima dobiti oškodovanec in le ostanek mu zadruga izplača v gotovini. Če pa znaša izkupiček več kot 75% vrednosti ponesrečene živine, prejme vsega oškodovanec in je s tem že odškodovan. Recimo, da so lastniki ponesrečene živine prejeli za meso 1000 Din, tedaj ostane še nepokritega 2750 Din. Ta nepokriti znesek se potem razdeli na ostale člane. Koliko mora v danem slučaju vsak član prispevati, se izračuna na ta način, da se škodo (2750 Din) pomnoži z vrednostjo zavarovane živine posameznika (recimo 1000 Din) in potem deli s celokupno vrednostjo vse zavarovane živine (100.000 Din), od katere se prej odšteje vrednost ponesrečene živine (5000 Din) (torej 95.000 Din). Če je imel zavarovano živino v znesku 1000 Din, mora plačati 28-94 Din, če bi pa imel na pr. 3250 Din pa 94-07 Din itd.

Nastane vprašanje ali je umestnejše ustanavljati zadruge z malim ali z večjim okolišem. Na videz bi bilo vsekakor priporočljivo ustanavljati zadruge z večjim okolišem, katere bi imele večje število članstva in torej tudi več živine za zavarovanje, kar bi ugodno vplivalo na to, da bi se nastala škoda porazdelila na večje število članov in bi pripadli na posameznike manjši odškodninski zneski. Vendar pa temu ni tako! Velike zadruge z neomejenim okolišem ne poznajo dobro niti svojih članov niti njihove poštenosti, ki je ena izmed glavnih pogojev za uspeh take zadruge in niti ne morejo tako uspešno nadzorovati zavarovane živine. Zato so primorane najeti posebne nadzorovalne organe, pri čemer pa se režija znatno poveča. Pa tudi notranja ureditev, kot na pr. knjigovodstvo, vodstvo katastrof zavarovane živine

itd. je obsežnejša, kar je združeno z višjimi upravnimi stroški. Razumljivo je, da se vsled tega uprava zadruga znatno podraži, zato morajo plačevati člani višje prispevke. Pri malih zadrugah pa člani poznajo gospodarske razmere drug drugega. Zaradi tega je kontrola lažja, ki vrhutega nič ne stane in izključuje zlorabe. Ostala režija je tudi neznatna, ker opravljajo vse posle zadružni funkcionarji brezplačno. Edina napaka malih zadrug je ta, da obstoja v slučaju kake velike nesreče, kakor so n. pr. kužne živinske bolezni, nevarnost, da člani, ki so vsi težko prizadeti, ne morejo plačati odškodnino, odnosno manjka oni, ki naj povrne škodo. Zato je neobhodno potrebno, da se male zadruga združijo v Zvezo zavarovalnih zadrug, potom katere neprizadete lahko priskočijo na pomoč oni, pri kateri so razsajale kužne bolezni. Zgube ostalih zadrug bi bile neznatne, za prizadeto zadrugo pa bi bila pomoč vendarle življenjskega pomena.

S tem smo podali le glavne smernice za zavarovanje živine na vzajemni podlagi in priporočamo našim zadrugarjem, da pospešujejo ustanavljanje takih zadrug. Vzorna pravila in potrebna navodila za ustanovitev in tehnično ureditev take zadruga nudi naša Zveza brezplačno. A. R.

Opominjevalna tožba.

Pogosto žele naše zadruga brez velikih stroškov zase in za dolžnika in brez sodelovanja odvetnika iztožiti že zapadlo, manjšo terjatev, ker so ostali vsi opomini brez uspeha. Najprimernejši način iztoževanja za majhne vsote je — če zadruga pričakuje, da se dolžnik ne bo upiral priznati upravičenosti tožbenega zahtevka in se ne bo spuščal v pravdo — tako zvana **opominjevalna tožba**. Primeren je ta način radi tega, ker pride upnik-tožnik brez kakih potov na sodišče in brez velikih stroškov do izvršilnega naslova, torej do take sodne odločbe, na podlagi katere lahko brez nadaljnega predlaga izvršbo napram dolžniku-tožencu, ki se brani zadostiti svoji obveznosti napram tožniku-zadrugi. Pri opominjevalni tožbi ni sodne razprave, marveč izda so-

dišče na podlagi z dokazi opremljenega predloga-tožbe plačilno povelje, da mora toženec v 14 dneh ogibom izvršbe plačati tožeči stranki gotov znesek in povrniti stroške plačilnega povelja. Če tožena stranka v zakonitem roku, to je v 14 dneh, računano od dneva dostavitve plačilnega povelja v lastne roke, ne vloži ugovora, postane plačilno povelje pravomočno in tožeča stranka lahko — kot sem že omenil — če tožena stranka tudi po preteku 14 dni, tekom katerih bi morala poravnati svoj dolg, ne plača, predlaga pri pristojnem sodišču izvršbo.

V slučaju pa, da tožena stranka pravočasno ugovarja (zadostuje, da se samo pisмено ali ustno brez navedbe razlogov izjavi, da vloži zoper plačilno povelje upor), je s tem končano postopanje z nepovoljnim izidom za tožečo stranko; vse stroške seveda nosi tožeča stranka sama. Da se pa tožeča stranka izogne takemu nepovoljnemu izidu, se zavaruje na ta način, da takoj v začetku pri formuliranju svojega zahtevka vpoštevata možnost ugovora s strani tožene stranke; zato predlaga, naj se izda plačilno povelje, v slučaju ugovora pa razsodi, da ji je tožena stranka dolžna plačati znesek z obrestmi (določene seveda) in pravdne stroške v 14 dneh ogibom izvršbe. Pri tako zastavljenem tožbenem zahtevku sicer konča z ugovorom opominjevalno postopanje, sproži se pa kar samo po sebi drugo, redno pravdno postopanje in sicer tako, kot bi bila od vsega početka vložena običajna tožba s predlogom, da se razsodi v smislu zahteve tožeče stranke. Sodnik namreč razpiše, čim vloži tožena stranka ugovor, ustno sporno razpravo, ne da bi bilo treba s strani tožeče stranke stavljati kakih novih, tozadevnih predlogov. Tako postopanje se seveda konča s sodbo.

Ako se uvede radi upora (ugovora) o tožbi pravdno postopanje, velja, da so stroški plačilnega povelja del pravdnih stroškov.

Kadar se poda upor samo zoper eno ali drugo izmed več terjatev, izraženih v posebnih denarnih zneskih, ohraniti plačilno povelje glede drugih terjatev in glede naloženih stroškov svojo moč.

Poudariti je, da so opominjevalne tožbe dovoljene samo do zneska **6250 Din** ter se vlagajo pri pristojnem okrajnem sodišču.

V naslednjem navedem primer opominjevalne tožbe:
Na naslovni strani:

Okrajnemu sodišču v Logatcu.

Tožeča stranka: Kmetška hranilnica in posojilnica v Godoviču, r. z. z o. z., zastopana po načelniku

Tožena stranka: Janez Neplačnik, posestnik v Godoviču hiša štev. 4
zaradi Din 2600— s prip.
Opominjevalna tožba 2 krat z nadpisom.

Na drugi strani: I.

Tožeča stranka je dne 1. oktobra 1929. posodila in izplačala toženi stranki znesek Din 2600—, katerega se je obvezala tožena stranka obrestovati s 6% obrestmi in vrniti do 30. septembra 1932.

Dokaz: zadolžnica,
zaslišanje stranke, in sicer za tožečo stranko J. N., njen načelnik in posestnik v G.

II.

Tožena stranka ni plačala nikakih dogovorjenih obresti in tudi ob zapadlosti ni vrnila posojenega zneska, kljub opominom z dne 15. sept. in z dne 15. okt. t. l.

Dokaz: Opomina z dne 15. sept. t. l. in 15. okt. t. l. v prepisu, predložitev originalov naj se naloži toženi stranki, zaslišanje strank.

Zaradi tega tožeča stranka predlaga, 1. da se izda plačilno povelje:

Toženi stranki Neplačniku Janezu, posestniku v Godoviču se nalaga, da plača tožeči stranki Kmetški hranilnici in posojilnici v Godoviču, r. z. z o. z. zahtevani znesek 2600 Din s 6% obrestmi od 1. oktobra 1929. dalje in pa na Din 120— odmerjene stroške tega plačilnega povelja, vse v 14 dneh po vročbi tega plačilnega povelja ogibom izvršbe.

(Umestno je dostaviti še:)

2. v slučaju ugovora proti plačilnemu povelju pa r a z s o d i, da je tožena stranka dolžna plačati tožeči stranki znesek 2600 Din s 6% obrestmi od 1. oktobra 1929. dalje in pravdne stroške v 14 dneh ogibom izvršbe.

Na kratko še glede kolkovanja.

Taksa, ki se odmeri samo od glavnice, ne pa tudi od obresti, je za opominjevalne tožbe sledeča:

do Din 250—	je	Din 0.50	takse
» » 250—	»	» 1.—	
» » 500—	»	» 2.—	
» » 1000—	»	» 4.—	
» » 2000—	»	» 8.—	
» » 2500—	»	» 10.—	

od vsakih nadaljnjih Din 250— po Din 10.—; poleg tega je treba kolkovati še z Din 5.— za predlog. (Tako bi se morala v gori navedenem primeru, ko se iztožuje Din 2600.—, kolkovati opominjevalna tožba s 110 Din [taksa] in Din 5.— [predlog], skupno Din 115.—.)

Če je tožeča stranka predvidevala možnost upora ali ugovora in je tudi temu primerno stavila svoj zahtevek, se jo od sodišča pozove — v slučaju, da tožena stranka ugovarja zoper plačilno povelje, — da svojo tožbo dokolkuje;¹ dokolkovati pa mora tožeča stranka tako, da odgovarja taksi za navadne tožbe. Ta taksa sestoji iz tako zvane **razsodnine** in **hartije**. **Razsodnina** znaša 3% od celega zahtevka, t. j. od glavnice in obresti od dneva, od katerega se zahtevajo pa do dneva vložitve tožbe ter obresti za eno leto naprej od dneva vložitve tožbe. (V našem primeru 3% od Din 2600 + 6% obresti od 1. oktobra 1929. do vložitve tožbe ter 6% obresti za eno leto, od dneva vložitve tožbe.)

Hartija pa znaša:

do Din 500—		Din 30.—
od » 500—	do Din 1500—	» 50.—
» » 1500—	» » 10.000—	» 70.—

¹ Tožeča stranka torej prvotno kolkuje svojo opominjevalno tožbo samo po gori označeni, manjši tarifi.

Tudi pri določitvi hartije se upošteva celotni zahtevek, torej glavnica in obresti. Pripominjam, da do Din 300.—celega zahtevka ni razsodnine, marveč se računa le hartija t. j. Din 30.—.

Če se tožena stranka ni uprla, postane plačilno povelje pravomočno in tvori izvršilni naslov t. j. — kot že omenjeno — tožeča stranka lahko predlaga zoper toženo stranko izvršbo pri pristojnemu okrajnemu sodišču.

Primer takega predloga bi bil — če upoštevamo naš gori navedeni slučaj — sledeč:

Na prvi strani:

Okrajnemu sodišču

v Logatcu.

*Zahtevajoča stranka:*¹ *Kmetska hranilnica in posojilnica v Godoviču, r. z. z o. z. zastopana po načelniku*

Zavezana stranka: *Neplačnik Janez, posestnik v Godoviču. Izvršilni predlog na rubež, hrambo in prodajo premičnin.*²
2 krat, 1 nadpis.

Na drugi strani:

Na podlagi izvršljivega plačilnega povelja naslovnega sodišča, opr. šte. . . . dolguje zavezana zahtevajoči stranki znesek Din 2600.— s 6% obrestmi od 1. oktobra 1929. dalje ter na Din odmerjene stroške plačilnega povelja. Zavezana stranka ni na ta dolg še ničesar plačala.

Zato predlaga zahtevajoča stranka, da se izda sledeči
sklep:

Na podstavi plačilnega povelja okrajnega sodišča v Logatcu, opr. šte. . . . z dne se dovoljuje zahtevajoči stranki Kmetski hranilnici in posojilnici, r. z. z o. z. v Godoviču zoper zavezano stranko Neplačnika Janeza, posestnika v

¹ V izvršilnem postopanju se imenujeta stranki: zahtevajoča (v tožbi tožeča) in zavezana (v tožbi tožena).

² Navedel sem najenostavnejši primer, premičninsko izvršbo.

Godoviču izterjavo izvršljive terjatve v znesku Din 2600 — s 6% obrestmi od 1. okt. 1929. dalje, stroškov plačilnega pozvelja Din ter stroškov tega predloga, izvršba z rubežem, hrambo in prodajo vseh v hranitvi zavezane stranke se nahajajočih premičnin vsake vrste in v §-u 296. i. r. navezenih papirjev ter vložnih knjižic.

Kot izvršilno sodišče nastopa dovolilno.

Izvršbo je opraviti brez naznanila.

V Godoviču, dne

(Podpis zadruga.)

D. S.

SPOROČILA ZVEZE.

K letošnjemu mednarodnemu prazniku varčevanja.

Posledica svetovne vojne je bila, da so bili učeni milijoni in milijoni težko prihranjenega ljudskega premoženja, vsled česar so ljudje izgubili smisel za nadaljnje varčevanje.

Toda po vojni uničeno gospodarstvo je bilo treba obnoviti. Zato pa je bil potreben ogromen kapital. Ker pa kapitala nismo imeli, smo bili primorani enako kot druge države, da si ga najamemo.

Oba gornja činitelja, uničenje po svetovni vojni in pritegnitev tujega kapitala pa sta bila vzrok, da je postalo varčevanje svetovno geslo in dobilo svoj praznik na dan 31. oktobra vsakega leta. Države so vedno težje prenašale odvisnost in vpliv od tujega kapitala in želja vsake izmed njih je bila, da se ga čim preje otrese in da ga nadomesti z domačim. Toda kje tega dobiti? Kje drugje, če ne ravno s štednjo, ki je njegov edini vir.

Gospodar lahko poljubno razpolaga s svojim imetjem. Od njega je odvisno, kateri del tega imetja uporabi za svoje potrebe in kateri del izloči za pridobivanje novega imetja. Slednje početje označujemo kot varčevanje. Potrebe so pa zelo elastične in odvisne predvsem od gospodarjeve volje. Zato varčen človek, ki obvlada svojo voljo in po njej določa svoje potrebe, izloči ves oni del premoženja, ki mu trenotno ni neobhodno potreben, za pridobivanje novega imetja in kritje bodočih potreb. V to svrho določeni del imetja imenujemo kapital. Obratno bo storil zapravljivec. Uporabil bo vse samo, da se ničemur ne odreče. Na ta način pridemo do zaključka, da je varčevanje edini vir kapitala.

Nikakor pa ne smemo prezreti, da je možnost tvorbe ali večanja kapitala v prvi vrsti odvisna od razmerja med potrebami in dohodki ter da je štednja popolnoma nemogoča, če dohodki ne

presegajo eksistenčnega minima. In v takem položaju je danes velika večina ljudstva.

Gornje dejstvo pa otežkoča letos vsako običajno propagando varčevanja; kajti, vsi oni, ki danes trpijo pomanjkanje, bi lahko to občutili kot provokacijo. Saj »štedijo« v taki meri, da bolj ne morejo. In gotovo je vsem onim, ki so primorani bridko občutiti težave današnje prisilne »štednje« žal, da niso varčevali, ko so imeli zato priliko in da bodo to delali, čim jim bo zopet omogočeno.

Toda ni to edini vzrok, zakaj naše hranilnice in zadruge, ki imajo nalogo širiti smisel varčevanja, ne bodo lahko izvršile naloge vsakoletnega praznika varčevanja. Težko jim bo danes priporočati štednjo tudi onim, ki so štedili in ki bi lahko štedili, ker jih lahko zavrnejo, češ izplačajte najprej dosedanje vloge.

Kakor je vse to res, in kakor je propaganda štednje težka, tako lahko trdimo, da je ravno ona najzanesljivejša pot iz današnjega pekla in najboljšje jamstvo, da se kedaj zopet ne povrnemo v enak položaj.

F. K.

Poslajte računske zaključke.

Dasi teče leto h koncu, vendar še precej zadrug ni poslalo lanskega računskega zaključka Zvezi. Ker moramo sestavljati statistiko in poročati oblastvom o delovanju in stanju združništva, zato prosimo prizadete zadruge, da čimprej pošljejo Zvezi svoje računske zaključke za leto 1931.

Zakon o zaščiti kmeta

je Narodna skupščina z malimi spremembami podaljšala za 2 meseca t. j. do 20. dec. t. l. Spremembe se tičejo izpopolnitve kazni za kršitev zakonov. V podaljšanem roku se pa mora definitivno rešiti vprašanje razdolžitve kmeta.

Zadružni in gospodarski pregled.

† Ivan Hvastja. Zopet je segla neizprosna bela žena v vrste naših zadružnih prvoboriteljev. Dne 19. sept. t. l. je poklicala pred večno sodbo Ivana Hvastjo, posestnika v Savljah pri Ljubljani. Pokojni Hvastja je bil eden najbolj žilavih in zadružnih delavcev v svojem kraju. Bil je ustanovitelj, oziroma soustanovitelj električnega društva, Strojne zadruge in Ljudske hranilnice in posojilnice ter je ves čas do svoje smrti deloval v zadrugah kot načelnik ali najbolj aktiven odbornik. — Vrlemu sodelavcu bomo ohranili svetel spomin, njegovi družini pa izrekamo iskreno sožalje. N. v m. p.!

Kmetijsko zadružništvo v Bulgariji. Bulgarija ima pet in pol miliona prebivalcev, po površini pa meri 103.000 km². Preko 75% prebivalstva se preživlja s poljedelstvom in je zato na dlani, da zelo občuti današnjo svetovno poljedelsko krizo, to tem bolj, ker nastopa Bulgarska v poljedelstvu kot izključno izvozna država. — Prav zato nastane v današnjih razmerah potreba organizirati koncentrirano prodajo, ki naj bi bila podpirana tudi od države. Pridržati je treba, da je bulgarska država vključ notranjim neurejenim političnim prilikam storila vse, kar je bilo v njenih močeh, da pomaga kmetijstvu. Razumljivo je, da je vsako prizadevanje posameznika v takšnih okoliščinah zaman in pokazala se je potreba uvrstiti v organizacijo prodaje višje enote, kakor so zadruge in njih zveze. Toda ta stroka je ravno v današnji krizi pokazala pomanjkljivosti, ki se pa ne dajo tako hitro odstraniti. — Bulgarsko kmetijsko zadružništvo obstoja že dolgo časa in se lahko reče, da se je vključ povojnim težkočam in neredom v mnogih krajih trdno zasadila. Njegova organizacija je pa preveč raztresena na večje število malih zvez. Dobro je sicer to, da obstoja Splošna zveza kmetijskih zadrug, katera združuje potom zvez vse kmetijske zadruge. — Kmetijske zadruge imajo tudi svojo finančno centralo in sicer Bulgarsko kmetijsko banko. Del zadrug, predvsem tobačne zadruge, pa financira Osrednja zadružna banka. — Glavna opora bulgarskega kmetijskega zadružništva so kreditne zadruge, katerih je danes približno 1500. Njihovo lastno premoženje znaša 350 milijonov levov (140 milj. dinarjev), vloge pa so dosegle 360 milj. levov (144 milj. dinarjev). Kakor je razvidno, nimajo ravno veliko vlog. Pripomniti pa je treba, da je v Bulgariji veliko večje povpraševanje po kreditu kod pri nas in da je tudi obrestna mera višja, kakor pri nas. — Zelo močne na kapitalu so dalje tobačne zadruge. Tobak je razen vina in olja iz vrtnic tipičen bulgarski izvozni predmet. Tobačnih zadrug je po številu 38 in imajo preko 85 milijonov lastnega premoženja, poleg tujih sredstev, ki so enako visoka. Članov imajo približno 35.000. — Dalje so zelo važne gozdarske zadruge, ki jih je 110. Toda njihova situacija je sedaj, kot je v ostalem tudi situacija gozdnih zadrug v drugih državah, zelo nepovoljna. Zelo dobro delujejo vinarske zadruge, ki jih je sicer samo 35, storile so pa veliko za razvoj zadružne misli. Poleg tega je veliko drugih kmetijskih zadrug z raznim namenom. Skupaj je na Bulgarskem približno 1600 kmetijskih zadrug, od katerih večino financira, kakor že rečeno, Bulgarska kmetijska banka. Vloge pri imenovani banki so dosegle 1½ milijardo levov t. j. 600 milijonov dinarjev. — Število zadrug se vsako leto znatno povečuje. Razumljivo pa je, da je pomanjkanje denarnih sredstev velika zapreka hitrejšega razvoja. — Največja pomanjkljivost bulgarskega zadružništva je, da imajo premalo nakupnih in prodajnih zadrug, kakršne so se posebno obnesle na Češkem. Bulgarska država je sicer ustanovila leta 1930. »Ravnateljstvo za nakup žita«, katero je imelo nalogo dvigniti s pomočjo

vseh zadrug cene žita, toda ta naloga je bila preveč težka, zato ni uspela. — Bulgarsko kmetijsko zadružništvo ima težke in odgovorne naloge. Treba bo ne le izpopolniti mrežo kreditnih zadrug, temveč predvsem zgraditi prodajno zadružništvo. Pričakovati je, da se mu to tudi v večji meri posreči, ker tako ugodna tla, kakor so na Bulgarskem niso za zadružno misel v nobeni državi na vzhodu Evrope.

(Zemědělské družstvení listy.)

Za vzgled! Občni zbor neke naše kreditne zadruge je tako-le razdelil čisti dobiček: Din 10.000.— podpora društvu za gradbo javnega vodovoda, Din 11.000.— podpora društvu za elektrifikacijsko lice, Din 7.500.— podpora okoliškim požarnim brambam za nakup brizgalen, Din 3.000.— podpora za obrtno nadaljevalno šolstvo, Din 1.200.— podpora invalidom, Din 1.400.— podpora občinskim revežem, Din 1.400.— podpora pogorelcem, Din 2.000.— podpora godbenemu društvu za nabavo godal, Din 1.000.— podpora prosvetnim društvom. — Na ta način je zadruza razdelila v dobrodelné, kulturne in občekoristne namene dve tretjini lanskoletnega čistega zaslužka.

Obrtniško gospodarsko zadružništvo. (Iz referata gosp. Ivana Rebeka iz Celja.) Konkurenca z velepodjetji je danes največja težava za obrtnika. Da obrtnik to konkurenco vzdrži, mora seči po samopomoči, ker samo tožbe o premajhni zakonski zaščiti obrtniku ne pomagajo. — Če se vprašamo, v čem je prednost velikih podjetij pred obrtniškimi in rokodelskimi, potem vidimo, da imajo velika podjetja mnogo več kapitala, vsled tega modernejše stroje, boljšo organizacijo dela in tudi prodaje. Kdor ima več denarja, more nadalje tudi sirovine nakupiti ceneje, kar je zopet vzrok, da morejo velika podjetja nuditi svoje blago ceneje. In vsled teh prednosti, ki jih imajo velika podjetja pred obrtniki, ne morejo ti uspešno konkurirati s fabrikami, pa čeprav so njih izdelki kvalitativno boljši. — Ako hočemo pomagati obrtniku, potem je prva naloga, da mu omogočimo **zbrati večje kapitale**, da si bo mogel nabaviti najmodernejše stroje, nakupiti sirovine cenejše in da bo mogel tudi prodajo svojih izdelkov organizirati na najpopolnejši način. Vse to je pa **mogoče doseči z gospodarskim zadružništvom. Svoje sile morajo obrtniki združiti.** Česar ne premore eden, to jih premore več skupaj. Je tudi že dosti primerov, kako lepe uspehe so dosegli obrtniki s svojimi zadrugami. Tako omogočajo nakupovalne obrtniške zadruge, da nabavi zadruza blago v večji množini in zato cenejše ter ga potem razdeli med svoje člane. Prav tako so rodile lepe uspehe zadruge obrtnikov za nabavo modernih strojev. Lepe zgledé uspešnega produktivnega zadružništva opazamo pri mizarjih, pri čevljarjih, krojačih in tudi nekaterih kovinskih strokah. Tako so si opremili lepe združene delavnice z modernimi stroji mizarji v Št. Vidu in na Viču, čevljarji v Žireh in drugod. — Nič manj važna pa tudi ni **organizacija razpečavanja obrtniških izdelkov.** Dostikrat obrtnik svojega izdelka v svojem

ožjem okolišu ne more spraviti v denar. Tu ne gre držati roke križem. Posamezni obrtnik si sicer res ne more dosti pomagati, če pa se jih združi več, potem je izdelava cenejša in tudi riziko je manjši, ker se porazdeli na več ljudi. Tako morejo obrtniki prodati svoje izdelke tudi v oddaljene kraje. — Pri vseh teh in podobnih načinih zadružništva pa je seveda glavno vprašanje, kako spraviti skupaj potreben kapital. Ta je obrtniku zlasti potreben pri licitacijah za državne dobave, ki se jih obrtnik dostikrat ne more udeležiti prav vsled pomanjkanja kapitala. S skupnim združnim delom pa si more obrtnik nabaviti tudi potreben kapital in delo se more vršiti tako, kakor ga vrše kapitalno močna podjetja veleproducentov. — Ni pa gospodarsko zadružništvo tudi brez slabih strani. Če niso pri zadružništvu in njegovi organizaciji sposobni, pošteni in vestni ljudje, če niso vsi požrtvovalni, potem ni upati na uspeh. Če teh pogojev ni, potem ne pomaga ne kapital, ne moderna oprema delavnice, ne poceni blago, potem je polom neizogiben. Vedno se moramo zavedati, da **morajo zadruge delati enako vestno, točno in strokovnjaško kakor velika podjetja**. Fabrika je na vse zadnje isto, kot veliko število združenih obrtnikov, samo da bo delo združenih obrtnikov vedno kvalitativno boljše. — Potrebno je torej, da se obrtnik oprime zadružne misli in da postane gospodarsko zadružništvo bistven del njegovega programa.

Vabilo na redni občni zbor »Kmetske hranilnice in posojilnice v Horjulu«, ki se vrši dne 30. oktobra 1932 ob štirih popoldne v Horjulu št. 15. — Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1931. 3. Čitanje revizijskega zapisnika. 4. Slučajnosti. — Načelstvo.

Dve sta največji izgubi, kateri nosi poljedelec pri poljedelskem gospodarstvu. Prva izvira od neekonomske proizvodnje, druga od neekonomske prodaje poljedelskih produktov. Neekonomsko proizvodnjo more poljedelec kot poedinec znatno izboljšati na svojem lastnem posestvu. Neekonomsko prodajo pa lahko izboljšajo samo udruženi poljedelci. Poljedelec, posameznik se mora udruževati z ostalimi poljedelci. Učinkovita proizvodnja je bistvena za učinkovito prodajo.

Žardin, minister za kmetijstvo
Zedinjenih držav ameriških.

Mnogi podrejeni so pivnik za madeže, ki jih delajo njihovi predpostavljani.

Kaj je konsument? Nič! Kaj naj bi bil? Vse! — Ch. Gide.

Poslovne knjige in tiskovine

Zveza ima v zalogi za zadruge naslednje poslovne knjige in tiskovine:

Knjige:

Blagajniški dnevnik
Ameriški dnevnik za gosp. zadruge
Ameriški dnevnik za kred. zadruge
Razdelnik za kreditne zadruge
Razdelnik za blagovne zadruge
Knjiga upnikov in dolžnikov
Imenik članov
Knjiga deležev
Opravični zapisnik
Glavna knjiga hranilnih vlog
Glavna knjiga posojil
Knjiga za tekoči račun
Knjiga porokov
Blagovna knjiga
Sprejemni zapisnik mleka
Izplačilna knjiga za mlekarske zadruge
Vplačilna knjiga za električne zadruge
Delovna in skladiščna knjiga za mlekarske zadruge
Knjige za sejne zapisnike in za zapisnike občnih zborov
Knjiga pristopnic
Knjiga računskih zaključkov
Indeksi ali kazala

Knjižice:

Hranilne knjižice
Posojilne knjižice
Knjižice za tekoči račun
Mlekarske knjižice
Članske knjižice

Tiskovine:

Izpisek hranilnih vlog
Izpisek posojil
Izpisek deležev
Izpisek tekočih računov
Zadolžnice
Pogodbe za tekoči račun
Zastavne listine
Menične izjave
Prošnje za posojila
Računski zaključki
Pristopnice
Odstopnice
Zvezki (bloki) za blagajniška potrdila
Zvezki (bloki) za obračun hranilne vloge
Zvezki (bloki) za obračun posojila
Zvezki (bloki) za obračun električnega toka
Zvezki (bloki) za nakazila Zveze
Denarni listki za skontracijo blagajne
Opomini za obresti in posojila I., II., III.
Obrestne tabele
Zapisniki občnih zborov
Registracijski predlogi
Zemljeknjižni predlogi
Izkazi za napoved davkov
Pravila za razne vrste zadrug
Štampiljke za poštinske ugodnosti
Kovinaste štampiljke za denarna pisma

